Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

30 977 **AIVD**

Nr. 110

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 maart 2015

Bij brief van 28 januari 2015 is verzocht om een reactie op het rapport «Mass surveillance» van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa. Mede namens de Minister van Defensie reageer ik met deze brief op het verzoek.

Het rapport biedt onder meer een overzicht van mediaberichtgeving naar aanleiding van de onthullingen van de heer Snowden. In eerdere reacties op deze berichtgeving heeft de regering steeds benadrukt dat de Nederlandse inlichtingen-en veiligheidsdiensten AIVD en MIVD hun activiteiten uitvoeren op grond van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (Wiv 2002). Bij het opstellen van deze wet is nadrukkelijk rekening gehouden met de vereisten die uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)voortvloeien. Zoals in de reactie op het rapport van de Commissie evaluatie Wiv 2002 (de commissie-Dessens) en de brief inzake bijzondere bevoegdheden in de digitale wereld is aangegeven, wordt de Wiv 2002 thans herzien[1]. Daarbij worden ook de ontwikkelingen in de jurisprudentie van het EHRM betrokken, waarbij onder meer de inzet van bijzondere bevoegdheden door de diensten van aanvullende waarborgen zal worden voorzien. Ook het toezichts- en klachtstelsel zal in lijn met de jurisprudentie van het EHRM worden versterkt. Voorts zal in de nieuwe wet de mogelijkheid worden geboden om omtrent vermoede misstanden bij de diensten melding te doen aan de CTIVD (klokkenluidersregeling).

Waar het gaat om samenwerking van de Nederlandse diensten met buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten biedt de Wiv 2002 het wettelijke kader en dit kader zal in de nieuwe Wiv verder worden aangevuld. Zo zal voor de samenwerking met buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten worden voorzien in een wettelijk toetsingskader en

[1] Kamerstuk 33 820, nrs. 2 en 4.

kst-30977-110
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

de eis van ministeriële toestemming voor vormen van grootschalige gegevensuitwisseling wordt in de wet opgenomen.
De Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) houdt toezicht op de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wiv 2002.
In dit kader heeft de CTIVD meerdere rapporten uitgebracht die de samenwerking met buitenlandse diensten betreffen, waarvan het meest recente rapport nr. 38 (2014) over gegevensverwerking op het gebied van telecommunicatie. Dit rapport betreft het onderzoek dat de CTIVD uitvoerde op verzoek van uw Kamer naar aanleiding van de onthullingen over de NSA in 2013. Er is volgens de CTIVD geen sprake van het stelselmatig buiten de wet om verwerven van (persoons)gegevens door de AIVD en de MIVD.

Het Nederlandse wettelijk systeem adresseert de zorgen die in het rapport naar voren worden gebracht. De aanbevelingen van het rapport aan de Raad kunnen voor een groot deel worden onderschreven.

De aanbeveling om het vergaren en analyseren van persoonsgegevens enkel toe te staan indien toestemming is verkregen van de betrokkene of na rechterlijke toestemming op basis van de gerechtvaardigde verdenking dat de betrokkene zich inlaat met criminele activiteiten kan evenwel niet worden gevolgd. Het is immers noodzakelijk om in het belang van de nationale veiligheid, bijvoorbeeld in het kader van terrorismebestrijding, onderzoek naar conflictgebieden en de ondersteuning van militaire operaties, een inbreuk te plegen op de persoonlijke levenssfeer ongeacht of sprake is van criminele activiteiten onder omstandigheden. Het EVRM en de Wiv 2002 voorzien nadrukkelijk in deze mogelijkheid.

Wat betreft de aanbeveling om te voorzien in een multilaterale «Intelligence Codex», zoals wordt voorgesteld, bestaan bij mij ter zake ernstige aarzelingen. Een Codex waarbij de aangesloten landen zich er op vastleggen dat men geen onderzoeksbevoegdheden jegens elkaar zal toepassen voor bijvoorbeeld politieke redenen, is niet realistisch. De inlichtingentaken van de AIVD en de MIVD – waar het juist ook gaat om inlichtingen in te winnen omtrent heimelijke politieke en militaire intenties en activiteiten van andere landen – zouden zo op onverantwoorde wijze kunnen worden ingeperkt. Het Nederlandse wettelijke systeem, de Wiv 2002, en de herziening daarvan, voorzien naar mijn mening in de behoefte aan waarborgen zoals in het rapport geadresseerd.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.H.A. Plasterk